

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

От: *Проф. д-р Тилчо Колев Иванов;*

ВУ /Пенсионер;

Научна специалност: Икономика и управление (отбрана и сигурност)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *„Икономика и управление (икономика на отбраната и сигурността) в УНСС.*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 795/21.03.2024 г. на Заместник-ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Александър Руменов Йолов*

Тема на дисертационния труд: *Изследване влиянието на социално-икономическите фактори върху радикализация в държави от Европейския съюз*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е обучаван по докторска програма към *катедра* Национална и регионална сигурност/*факултет* Икономика на инфраструктурата на УНСС по *научна специалност*, съгласно Заповед на Ректора по НИД на УНСС №1212/16.05.2017. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 28.03.2017 г. до 28.03.2020 г. След преминаване в задочна форма за обучение, субсидирано от държавата и удължаване на срок а на подготовка, дисертантът е отчислен с право на защита на дисертационния труд до 28.03.2026 г. със заповед на Ректора на УНСС №855/26.03.2024 г.

Дисертантът е роден през 1987 г. Получил е бакалавърска степен по „Международни отношения“ през 2011 г. и магистърска степен по „Международна сигурност“ през 2013 г. от СУ „Св. Климент Охридски“. От 2017 до 2013 г. е докторант към катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС по специалността на конкурса.

Има пет годишен трудов опит. В периода 2019-2020 г. е Анализатор „Ефективност на дейността“. От 2020 до 2021 г. е Анализатор „Нормиране на работното време“, а от 2021 до сега е Супервайзър „Анализи и бизнес развитие в Telus International Europe.

В периода на докторантска подготовка е участвал в Университетски изследователски проект №НИД НИ-15/2018 г. на тема „Икономически аспекти на модели за оценка на киберсигурност в умни градове“ (2018-2020 г.) и Проект № БГ05М2ОП001-2.009-0012 „Повишаване на изследователския потенциал на УНСС и подобряване на условията за провеждане на научни изследвания – инвестиция с много измерения“.

Владее английски и испански език.

Изпълнил е индивидуалния план за докторантска подготовка.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд с обем 185 стр. съдържа: списъци на използваните съкращения, фигури и таблици; увод; три глави, изводи и препоръки; списък с научни и научно-приложни приноси; списък с публикации; използвани източници и приложения. Трите глави включват: Проблеми, свързани с изследването на политическата радикализация; Подходи и методи за изследване на политическата радикализация и Моделиране на зависимости, свързани с радикализацията. Верификация и валидация на модела.

Актуалността и значимостта на темата е убедително аргументирана с негативните ефекти от минали терористични атаки и необходимостта от противодействие на бъдещите рискове. В действителност, предотвратяването и контрола на рисковете за радикализация са постоянни задачи, както на международните и национални институции, така и предмет на научен интерес.

Обект на изследване е политическата радикализация в обществото. Предмет е изследването на социално-икономическите фактори, които водят до политическа радикализация.

Приетите ограничения на изследването са свързани основно с избраните социално-икономически фактори, разполагаемите данни за ЕС, NUTS2 и времето (до 2020 г), без да търсят решения за радикализацията, а само нейното измерване и оценка.

Като основен научно-изследователски проблем, авторът приема липсата на стандартизиран подход за идентифициране и количествено измерване на промяната на нивата на политическа радикализация. Свързани с тях са и изследователските въпроси – какви са проявяващите се социално-икономически проблеми и как те да бъдат преодоленни.

Цел на изследването е да идентифицира и да тества изследователски модел, който отразява и измерва връзките между въздействащите социално-икономически фактори и нивата на политическа радикализация в държави от ЕС.

Посочените потребители са професионалистите в сферата на националната и международна сигурност, държавната администрация, обучаваните в сферата на сигурността и отбраната, право, политически науки и международни отношения, както и всички заинтересовани лица по темата.

Трудът реферира 76 източника, от които 72 на английски език и 4 на български език. Тази диспропорция отразява дефицит на публикации по проблема в националната публикация. Използваните литературни източници (монографии, статии и доклади) гарантират необходимата осведоменост на докторанта по проблематиката на дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основни научни и научно приложни резултати и констатации на изследването са:

- Проблемите на радикализацията са повлияни от дневния ред на политическите институции и правоохранителните органи и са усложнени от тяхната специфика на макро, мезо и микро ниво.

- Главни причини за радикализация на макро ниво имат преобладаващо социално-икономически и социално-политически характер, като литературните източници не отразяват в достатъчна степен връзката между двете групи фактори.

- Отсъства стандартизиран подход за идентифициране и количествено измерване на нивата и промяната на политическата радикализация, заменен от хипотетични твърдения за нея.

- Проучването от автора на резултатите от цитираните публикации показва използването на качествени казусни и количествени методи изследване. Той отбелязва, че първите не осигуряват възможност за генерализация на изводите. При по-рядко използваните количествени методи отсъства възможност за сравнения, проследяване и идентифициране на тенденции на промените. Не се отчита и влиянието на латентни фактори, като социално-икономически трудности, промени на ценности и др. които влияят на радикализацията.

- На основата на анализ на приложимите методически алтернативи е обоснован избор на метода за Моделиране със структурни уравнения, позволяващ работа с латентни променливи и количествено измерване на промяната на нивата на радикализация.

- Събрани, проверени, обработени са необходимите данни, като е определен обема и типа на тяхното разпределение за приложение на избрания метод.

- Избран, приложен, тестван с проверка за статистическа мощност и валидиран е модел на посредничество с латентни променливи отразяващи: икономически перспективи; промяна на социални ценности; ненасилствена (мека) и насилствена радикализация.

- Идентифицирани и проверени са десет хипотези за връзки на избраните наблюдавани и латентните променливи.

- Предложена и приложена е методика за изследване на споменатите променливи.

- Анализирани са получените резултати и е предложено пространствено представяне на нивата на мека и насилствена радикализация, социално-икономическите перспективи и промените на социалните ценности.

- Предложено е определение за политическа радикализация.

- Направени са препоръки за оперативно събиране на данни и изграждане система за наблюдение на радикализацията в страната, достъпна за изпълнителната власт, академични и неправителствени организации.

Дисертационния труд използва съвременна количествена методология за изследване на обществен процес със стратегическо значение за националната и колективна сигурност.

Поставените задачи са изпълнени. Дадени са отговори на изследователските въпроси. Постигната е целта на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Синтетично представени от автора научни приноси от труда включват:

- Предложено и използвано определение за политическа радикализация и идентифицирани основни групи от фактори водещи до нея.

- Избран е подходящ подход на изследване, включващ Моделиране с латентни променливи и лансирани хипотези за влияние на идентифицираните социално-икономически фактори.

Научно-приложни приноси са:

- Разработен е модел на посредничество за изследване на политическата радикализация, базиран на структурни уравнения.

- Моделът е приложен за анализ на изследваните социално-икономически фактори на макро ниво (156 региона на NUTS2).

- Разработено и предложено е приложение за пространствено представяне на политическата радикализация.

Приемам предложените от автора приноси с бележка, че предложеният модел е научен принос. За основен приносен резултат приемам предложените и приложени количествен подход, метод и модел за изследване на политическата радикализация и създадената с това възможност за оценка и политико-икономическо въздействие за нейното ограничаване.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертационния труд са направени пет самостоятелни публикации, вкл. четири доклада и една статия. Статията на тема „Система за противодействие на финансирането на тероризъм в България, Състояние и предизвикателства“ е отпечатана в Списание „Инфраструктура & Комуникации, бр. 14/2020 г. Три от докладите са публикуван в трудовете на международни научни конференции. Първият на тема „ Киберсигурност и

противодействие на финансирането на тероризъм“ в Първа международна научно-практическа конференция на тема „Дигитални измами и киберсигурност“, в София през 2017 г. Вторият „Диверсификация на източниците на финансиране на тероризъм“, през 1919 г. е отпечатан от Издателството на Нов Български университет. Третият доклад от тази група на тема „Система за противодействие на финансирането на тероризъм в ЕС. Стратегия и съвременни предизвикателства“ е представен и отпечатан в трудовете на МНК „Инфраструктура : бизнес и комуникации“ през 2020 г от УНСС. Последният пети доклад на дисертантът на тема „Концепция за радикализация в стратегическите документи на ЕС“ е публикуван през 2020 г. в сборника на Научна конференция „100 години УНСС - 100 години право в УНСС“.

Публикациите по дисертационния труд осигуряват необходимата публичност на изследванията на автора, с изключение на приложената но непубликувана методология за измерване и оценка на социално-икономическите фактори върху политическата радикализация.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът с обем от 91 стр. коректно, но с по-голям обем от традиционно препоръчвания, отразява съдържанието, резултатите и приносите на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

1) Публикациите по труда са от по-ранни периоди на изследването и не включват представяне на използваната методология (подход, използвания модел и методиката) за измерване и оценка на политическата радикализация и получените с нея резултати. Необходимо е те да станат по-скоро публично представени.

2) Авторът определя изследването на радикализацията на ниво NUTS2 като макро изследване. От гледна точка на общо европейско и национални изследвания, това е изследване е на мезо ниво, резултатите, от което могат да се интегрират на макро ниво за общността или отделна държава.

3) Препоръчвам продължаване на изследването с оценка и измерване на политическата радикализация в страната с цел идентификация на състоянието и динамиката на ключовите фактори за нейното развитие.

Публикацията на резултатите от подобно изследване с последваща монография, включващо с добавяне на мерки за въздействие, несъмнено ще предизвикат голям интерес и вероятно ще бъде последвана от други изследователи.

4) В бъдещата си работа, авторът е добре да анализира основно влиянието на политическите аспекти за радикализация, които интегрират не само социално-икономическите, но така също и културни, екологически, правни, административни и др. фактори за тяхното развитие.

8. Заключение

Разглежданият труд е посветено на значим и актуален проблем за влиянието на социално-икономическите фактори върху политическата радикализация. Това изследване има пионерен характер за страната и ще бъде посрещнато с голям интерес, както от други изследователи в страната и чужбина, така и политически анализатори. Оценявам високо постигнатото от изследването. Трудът постига декларираните цели и преследваните резултати. Има качествата на достатъчно задълбочено и полезно изследване на политическата радикализация и анализиранияте фактори. Авторът използва ясен стил на изложение. Прилага съвременен методически инструментариум с необходимия потенциал за аргументиране на тезата на изследването. Разкрива реалното състояние на радикализацията в европейски план и открива нови възможности за политическо въздействие върху свързаните процеси.

Направените бележки и препоръки не променят положителната оценка за труда. Направените теоретични обобщения и получените научни и приложни резултати и приноси съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и на Правилника за неговото приложение, което ми дава основание да предложа на Уважаемото научно жури на УНСС да даде образователната и научна степен „доктор“ на Александър Руменов Йолов по научна специалност „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“

16 май 2024 / София

Подпис: .....

/проф. Т. Иванов/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

RECENZIA

By: Prof. Dr. Tilcho Kolev Ivanov;

Scientific specialty: Economics and Management (Defence and Security)

Subject: dissertation work for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in "Economics and Management (Economics of Defense and Security) at UNSS.

Reason for presenting the review: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 795/21.03.2024 of the Deputy Rector of the UNSS.

Author of the dissertation: Alexander Rumenov Yolov

Dissertation topic: Studying the influence of socio-economic factors on radicalization in countries of the European Union

1. Information about the dissertation student

The dissertation student was trained in a doctoral program at the Department of National and Regional Security/Faculty of Economics of the Infrastructure of UNSS in a scientific specialty, according to the Order of the Rector for Research and Development of UNSS No. 1212/16.05.2017. The education was carried out in a regular form during the period 28.03.2017 to 28.03.2020. After switching to part-time education, subsidized by the state and extending the period of preparation, the dissertation student was dismissed with the right to defend the dissertation until 28.03. .2026 by order of the Rector of UNSS No. 855/26.03.2024.

The dissertation student was born in 1987. He received a bachelor's degree in "International Relations" in 2011 and a master's degree in "International Security" in 2013 from SU "St. Kliment Ohridski". From 2017 to 2013, he was a doctoral student at the "National and Regional Security" department of the UNSS, specializing in the competition.

He has five years of work experience. In the period 2019-2020, he is an "Activity Efficiency" Analyst. From 2020 to 2021 he is an Analyst "Normalization of working hours", and from 2021 to now he is a Supervisor "Analysis and Business Development at Telus International Europe.

During the period of doctoral preparation, he participated in University research project No. NID NI-15/2018 on the topic "Economic aspects of models for assessing cyber security in smart cities" (2018-2020) and Project No. BG05M2OΠ001-2.009-0012 "Increasing the research potential of UNSS and improving the conditions for conducting scientific research - an investment with many dimensions".

He speaks English and Spanish.

He has fulfilled the individual plan for doctoral preparation.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The 185-page dissertation submitted for review contains: lists of used abbreviations, figures and tables; introduction; three chapters, conclusions and recommendations; list of scientific and scientific-applied contributions; list of publications; sources and applications used. The three chapters include: Issues related to the study of political radicalization; Approaches and Methods for Researching Political Radicalization and Modeling Dependencies Related to Radicalization. Model verification and validation.

The topicality and importance of the topic is convincingly argued with the negative effects of past terrorist attacks and the need to counteract future risks. In fact, the prevention and control of the risks of radicalization are permanent tasks, both of international and national institutions, and a subject of scientific interest.

The object of research is political radicalization in society. The subject of the study is the socio-economic factors that lead to political radicalization.

The accepted limitations of the study are mainly related to the selected socio-economic factors, the available data for the EU, NUTS2 and the time (until 2020), not looking for solutions to radicalization, but only its measurement and assessment.

As a major scientific research problem, the author accepts the lack of a standardized approach to identify and quantify the change in levels of political radicalization. Related to them are the research questions - what are the emerging socio-economic problems and how to overcome them.

The aim of the study is to identify and test a research model that reflects and measures the relationships between influencing socio-economic factors and levels of political radicalization in EU countries.

Intended users are professionals in the field of national and international security, state administration, security and defense trainees, law, political science and international relations, as well as all interested parties on the subject.

The paper references 76 sources, of which 72 are in English and 4 in Bulgarian. This disparity reflects a deficit of publications on the issue in the national publication. The used literary sources (monographs, articles and reports) guarantee the necessary awareness of the doctoral student on the issues of the dissertation work.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The main scientific and applied scientific results and findings of the study are:

- The problems of radicalization are influenced by the agenda of political institutions and law enforcement bodies and are complicated by their specificity at the macro, meso and micro levels.
- Main reasons for radicalization at the macro level are predominantly socio-economic and socio-political in nature, and the literary sources do not sufficiently reflect the relationship between the two groups of factors.
- There is no standardized approach to identifying and quantifying the levels and change of political radicalization, replaced by hypothetical statements about it.
- The author's examination of the results of the cited publications demonstrates the use of qualitative case study and quantitative research methods. He notes that the former do not provide an opportunity to generalize the conclusions. In the less frequently used quantitative methods, there is no possibility to compare, track and identify trends of changes. The influence of latent factors, such as socio-economic difficulties, changes in values, etc., is not taken into account. which influence radicalization.
- Based on an analysis of applicable methodological alternatives, the choice of the Structural Equation Modeling method is justified, allowing work with latent variables and quantitative measurement of the change in radicalization levels.

- The necessary data have been collected, verified, processed, and the volume and type of their distribution for the application of the chosen method has been determined.

- A mediation model with latent variables reflecting: economic perspectives was selected, implemented, tested with a statistical power check, and validated. change of social values; non-violent (soft) and violent radicalization.

- Ten hypotheses for relationships of the selected observed and latent variables were identified and tested.

- A methodology for the study of the mentioned variables was proposed and applied.

- The obtained results are analyzed and a spatial representation of the levels of soft and violent radicalization, socio-economic perspectives and changes in social values is proposed.

- A definition of political radicalization is proposed.

- Recommendations have been made for operational data collection and building a system for monitoring radicalization in the country, accessible to the executive power, academic and non-governmental organizations.

The dissertation uses modern quantitative methodology to study a social process of strategic importance for national and collective security.

The assigned tasks have been completed. Answers to the research questions are provided. The goal of the dissertation has been achieved.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The author's synthetically presented scientific contributions from the work include:

- Proposed and used definition of political radicalization and identified main groups of factors leading to it.

- An appropriate research approach was chosen, including Modeling with latent variables and hypotheses launched for the influence of the identified socio-economic factors.

Scientific and applied contributions are:

- A structural equation-based mediation model is developed for the study of political radicalization.
- The model was applied to analyze the studied socio-economic factors at the macro level (156 NUTS2 regions).
- An application for spatial representation of political radicalization was developed and proposed.

I accept the author's proposed contributions with the note that the proposed model is a scientific contribution. As the main contributing result, I accept the proposed and applied quantitative approach, method and model for the study of political radicalization and the opportunity created by this to evaluate and political-economic impact for its limitation.

5. Evaluation of dissertation publications

Five independent publications were made on the subject of the dissertation work, incl. four papers and one article. The article on the topic "System for countering the financing of terrorism in Bulgaria, Status and challenges" was printed in the Magazine "Infrastructure & Communications, no. 14/2020. Three of the reports have been published in the proceedings of international scientific conferences. The first on the topic of "Cybersecurity and Countering the Financing of Terrorism" in the First International Scientific and Practical Conference on the topic of "Digital Fraud and Cybersecurity" in Sofia in 2017. The second "Diversification of the Sources of Terrorist Financing" in 1919. is printed by the New Bulgarian University Publishing House. The third report from this group on the topic "System for countering the financing of terrorism in the EU. "Strategy and Contemporary Challenges"" was presented and published in the works of MNC "Infrastructure: Business and Communications" in 2020 by UNSS. The last fifth report of the dissertation student on the topic "Concept of radicalization in the strategic documents of the EU" was published in 2020 in the Proceedings of the Scientific Conference "100 Years of the UNSS - 100 Years of Law in the UNSS".

Dissertation publications provide the necessary publicity for the author's research, except for the applied but unpublished methodology for measuring and evaluating socio-economic factors on political radicalization.

6. Evaluation of the Abstract

The abstract with a volume of 91 pages correctly, but with a larger volume than traditionally recommended, reflects the content, results and contributions of the dissertation work.

7. Criticisms, recommendations and questions

1) The publications on the work are from earlier periods of the research and do not include a presentation of the used methodology (approach, used model and methodology) for measuring and evaluating political radicalization and the results obtained with it. It is necessary that they become more publicly presented.

2) The author defines the study of radicalization at the NUTS2 level as a macro study. From the point of view of general European and national research, this is research at the meso level, the results of which can be integrated at the macro level for the community or an individual country.

3) I recommend continuing the research with an assessment and measurement of political radicalization in the country in order to identify the state and dynamics of the key factors for its development. Publication of the results of such a study with a follow-up monograph, including with the addition of impact measures, will undoubtedly generate great interest and will likely be followed by other researchers.

4) In his future work, the author should mainly analyze the influence of political aspects on radicalization, which integrate not only socio-economic, but also cultural, environmental, legal, administrative, etc. factors for their development.

8. Conclusion

The considered work is dedicated to a significant and current problem of the influence of socio-economic factors on political radicalization. This research has a pioneering character for the country and will be met with great interest, both by other researchers in the country and abroad, as well as political analysts. I highly appreciate the accomplishment of the research. The work achieves the declared goals and the pursued results. It has the makings of a sufficiently thorough and useful study of political radicalization and the factors analyzed. The author uses a clear style of exposition. It applies modern methodological tools with the necessary potential to argue the thesis of the research. It reveals the real state of radicalization in Europe and discovers new opportunities for political influence on the related processes.

The comments and recommendations made do not change the positive assessment of the work. The theoretical summaries made and the scientific and applied results and contributions obtained correspond to the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff and the Regulations for its Application, which gives me the reason to propose to the Honorable Scientific Jury of the UNSS to award the educational and scientific degree "doctor" to Alexander Rumenov Yolov, majoring in "Economics and Management (Defense and Security)"

May 16, 2024 / Sofia

Signature: .....

/prof. T. Ivanov/